

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 07.03.2017 r.

PSZ.II.431.7.2017

Pani Małgorzata Foremnik
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Mikołaja Reja 5
28 – 362 Nagłowice

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nagłowicach w dniach **13 – 14 lutego 2017 r.**

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575 ze zm.).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 61/2017 z dnia 03.02.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Alicja Saran – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 04), upoważnienie nr 60/2017 z dnia 31.02.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. **Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.**
2. **Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.**
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:**

- a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
 - c) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
 5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy
 6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Nagłowice.

Art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.) określa zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Nagłowice w/w zadania realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach, poza zadaniem, o którym mowa w art. 176 pkt 3 lit. c) cyt. ustawy. Zgodnie z art. 178 w/w ustawy kierownik GOPS w Nagłowicach Zarządzeniem Nr 17/2012 Wójta Gminy z dnia 13.03.2012 r. została upoważniona do ustanowienia rodziny wspierającej, zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi oraz do prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu wspierania rodzin i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych (zał. nr 2).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach jest jednostką organizacyjną gminy Nagłowice i funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą Nr XII/56/2015 Rady Gminy w Nagłowicach z dnia 25.06.2015 r. w sprawie uchwalenia statutu GOPS w Nagłowicach. Dokument w ostatnim czasie był dwukrotnie zmieniany:

- Uchwałą Nr XXII/119/2016 Rady Gminy W Nagłowicach z dnia 25.04.2016 r. wprowadzono zmiany dotyczące wejścia w życie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i realizacji zadań przez gminę z niej wynikających;
- Uchwałą Nr XXXII/173/2017 Rady Gminy w Nagłowicach z dnia 24.01.2017 r. wprowadzono zmiany w statucie GOPS w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Regulamin Organizacyjny GOPS w Nagłowicach wprowadzony został Zarządzeniem Nr 3/2015 kierownika GOPS z dnia 20.08.2015 r. Z analizy dokumentu wynika, że do zadań asystenta należą w szczególności zadania wymienione w art. 15 ust 1 pkt 1, 2, 3 scalony z pkt od 4-9, a także pkt 16, 17 i 19 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Brak zapisów dotyczących realizacji zadań wymienionych w punktach od 10 do 15 oraz 18, które należy uzupełnić.

Ponadto w regulaminie brak zapisów dotyczących realizacji zadań przez gminę wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z póź. zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr XXXIII/180/2017 Rady Gminy Nagłowice z dnia 13 lutego 2017 r. został przyjęty *Program Wspierania Rodziny w Gminie Nagłowice na lata 2017 - 2019*. W trakcie kontroli kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nagłowicach wyjaśniła, iż jest to pierwszy program jaki został opracowany. Ponadto z pisemnego wyjaśnienia kierownika GOPS (**zał. nr 3**) wynika, iż w latach ubiegłych program nie był realizowany z uwagi na jego opracowywanie. Analiza w/w Programu pozwala stwierdzić, iż uwzględnia on m.in.: diagnozę społeczną Gminy Nagłowice, analizę SWOT, cele, w tym główny i szczegółowe, odbiorców i realizatorów Programu, źródła finansowania, a także monitoring i ewaluację. Cel główny Programu to *wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym*. Natomiast cele szczegółowe to: zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny oraz poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców. Wszystkie te cele zostały podzielone na poszczególne zadania do realizacji, np.: współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami

w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych, motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji (podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej). Ponadto określono podmiot realizujący (GOPS Nagłowice, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Sąd) oraz wskaźniki realizacji. Odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie gminy Nagłowice, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych; dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej; rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym. Źródłem finansowania zadań określonych w Programie są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań oraz środki pozyskane w ramach dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów i innych.

Zgodnie z zapisami w Programie jest on dokumentem otwartym i długofalowym, a zatem będzie podlegał ewaluacji i zmianom w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty go realizujące. Monitoring natomiast będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności, które z kolei pozwolą na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczasowych.

Podsumowując stwierdzić należy, że Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Nagłowice oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny i ochronny, ale będzie również stwarzało rodzinom możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami i przeciwnościami. Ważnym elementem powodzenia Programu będzie ścisła współpraca wszystkich podmiotów zajmujących się sprawami rodziny oraz podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach zatrudnia 1 osobę na stanowisku asystenta rodziny, która posiada ukończone studia wyższe na kierunku pedagogika, a także studia podyplomowe z zakresu asystent rodziny oraz edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna. W dokumentacji znajdują się pisemne oświadczenia, iż w/w osoba nie jest pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani

ograniczona, nie został nałożony na nią obowiązek alimentacyjny oraz, że nie była skazana prawomocnym wyrokiem. Wobec powyższe należy stwierdzić, że kwalifikacje asystenta są zgodne z art. 12 ust. 1 w/w ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 nie stwierdzono również łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie gminy Nagłowice oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą asystent rodziny podnosił swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w dwóch szkoleniach tj.: "Praca asystenta rodziny w praktyce" organizowane przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Kielcach oraz "Praca asystenta rodziny w teorii i praktyce" organizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;

Praca z rodzinami na terenie gminy Nagłowice prowadzona jest przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych w oparciu o „Procedury postępowania pracowników socjalnych oraz asystenta rodzin w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych”, która została wprowadzona Zarządzeniem Nr 3/2015 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nagłowicach z dnia 31 grudnia 2015 r. (zał. nr 4). Zgodnie z Zarządzeniem asystent zostaje przydzielony rodzinie przez Kierownika GOPS na wniosek pracownika socjalnego, który przeprowadził wywiad środowiskowy w danej rodzinie. Praca asystenta zgodnie z zapisem w Zarządzeniu, ma charakter kompleksowy, czyli w pierwszej kolejności dba on o rozwiązywanie podstawowych problemów socjalnych, psychologicznych. Wspiera również podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznych a także motywuje do podnoszenia kwalifikacji.

Zgodnie z informacją uzyskaną w trakcie kontroli oraz zawartą w załączniku nr 1 cz. IV, opieką asystenta rodziny objętych jest 13 rodzin z terenu gminy Nagłowice, w tym 3 rodziny przez nakaz sądowy. W rodzinach przebywa 23 dzieci. Głównymi powodami objęcia rodzin opieką asystenta rodziny są: bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (10 rodzin), alkoholizm (6 rodzin), problemy opiekuńczo – wychowawcze (10 rodzin) oraz bezrobocie (9 rodzin).

Praca z rodziną odbywa się głównie w miejscu zamieszkania i obejmuje działania zgodne z zapisami art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj:

- ***Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodzin i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11, a także koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Plan ten musi być powiązany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.***

Plan pracy z rodziną opracowany został we współpracy z pracownikiem socjalnym i członkami rodziny. Podpisany przez asystenta, członków rodziny oraz Kierownika GOPS. W jednym przypadku plan pracy z rodziną opracowany został również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Plany pracy zawierają: ocenę sytuacji rodziny, w tym: obraz aktualnej sytuacji z perspektywy członków rodziny, oczekiwania i potrzeby rodziny, informacje o rodzinie zebrane od innych pracowników służb społecznych, sąsiadów, dalszej rodziny itd., ocenę asystenta rodziny (możliwości i zasoby członków rodziny, możliwości i zasoby środowiska, ograniczenia klienta).

Przeanalizowano plany pracy z 13 rodzinami. W większości zawierały one: cel główny adekwatny do sytuacji rodzinnej, tj. poprawa funkcjonowania w rodzinie, podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. W kilku przypadkach brakowało celu głównego; cele szczegółowe długoterminowe np. poprawa wzajemnej komunikacji w relacjach rodzic – dziecko, nabycie prawidłowych nawyków w zakresie mówienia i słuchania, a także cele szczegółowe krótkoterminowe jak np. pomoc w otrzymywaniu świadczeń z GOPS, monitorowanie stanu zdrowia dziecka, pomoc dziecku w zakresie realizowania obowiązku szkolnego. Dodatkowo w planie zawarte były terminy i miejsce wykonania, osoby odpowiedzialne za wykonanie np. asystent, członek rodziny, przewidywane efekty tj. uzyskanie poprawy sytuacji materialnej i standardu życia oraz sposoby działania. Z analizy planów pracy wynika, iż nie we wszystkich planach określony został okres na jaki plan został sporządzony. W związku z tym należy uzupełnić brakujące dane odnośnie czasookresu.

- ***Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.***

Z informacji uzyskanych podczas kontroli oraz z załącznika nr 1 cz. III pkt 2, asystent udzielał pomocy rodzinie poprzez treningi mycia podłogi, motywował do utrzymania czystości i dbania o rodzinę, a także sporządzania i wdrażania rozkładu stałych czynności utrzymujących porządek w mieszkaniu (z podziałem na czynności codzienne, podejmowane

raz w tygodniu, raz w miesiącu, co pół roku). Ponadto asystent uczył przygotowywania zdrowych i niedrogich posiłków, pomagał w robieniu listy zakupów np. środków czystości, żywności.

W dniu 22.03.2016 r. trzy rodziny uczestniczyły w warsztatach ekonomicznych i kulinarnych organizowanych przez Kielecki Bank Żywności w ramach programu Pomoc Żywnościowa 2014-2020, podprogram 2015. Natomiast w dniu 18.01.2017 r. jedna rodzina uczestniczyła w warsztatach „Niemarnowanie żywności i wartości odżywczych” oraz „Kulinarnie Mocni”.

- ***Udzielanie pomocy rodzinom rozwiązywaniu problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi.***

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, iż asystent udziela wszechstronnej pomocy swoim podopiecznym, zarówno w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych jak i wychowawczych. W kontrolowanym okresie pomoc uzyskało 19 rodzin, w tym:

- 3 rodziny z pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5 rodzin z pomocy psychologicznej;
- 11 rodzin skorzystało z pomocy w problemach wychowawczych.

Szczegółowe informacje dotyczące realizacji zadania zostały opisane w załączniku nr 1 cz. III, pkt 3 do niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- ***Wspieranie aktywności społecznej rodzin.***

Z informacji zawartej w zał. nr 1 cz. III, pkt 4 wynika, że trzy rodziny skorzystały z pomocy asystenta, w w/w zakresie poprzez: prowadzenie rozmów ze stronami sporu sąsiedzkiego, próba pogodzenia sąsiadów, zachęcanie do czynnego uczestnictwa w życiu szkolnym swoich dzieci - udział w uroczystościach szkolnych, akademiach.

- ***Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.***

Cztery rodziny wzięło udział w kursach organizowanych przez PUP oraz Fundację Miśka Zdziśka Błękitny Płomyk Nadziei w Jędrzejowie (zał. nr 1 cz. III, pkt 5).

- ***Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.***

Asystent pomagał rodzinom w poszukiwaniu aktualnych ofert pracy na stronach internetowych, napisaniu CV i listu motywacyjnego oraz motywował do rejestracji bądź zmiany profilu w PUP w Jędrzejowie. Trzy rodziny wzięły udział w pracach społeczno – użytecznych na terenie gminy w 2016 r. (zał. nr 1 cz. III, pkt 6).

- ***Motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.***

W gminie Nagłowice do dnia kontroli żadna z rodzin objętych opieką asystenta nie wzięła udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych (zał. nr 1 cz. III pkt 7).

• ***Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.***

Na terenie gminy funkcjonują placówki wsparcia dziennego i Gminny Ośrodek Kultury do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta w celu pomocy w wyrównywaniu zaległości szkolnych i integracji ze środowiskiem.

Ponadto na podstawie przeanalizowanej dokumentacji rodzin stwierdzić należy, że asystent z zaangażowaniem wykonywał swoje obowiązki w tym zakresie. Z notatek znajdujących się w teczkach rodzin wynika, że dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta cenią sobie jego pomoc i obecność w domu. Jak wynika z zapisów, asystent udzielał wsparcia dzieciom poprzez stały kontakt ze szkołami oraz wychowawcami. Mobilizował do systematycznej nauki i odrabiania lekcji. Pomagał w nauce i nadrobieniu zaległości oraz w odkrywaniu u członków rodziny wspólnych zainteresowań. Prowadził zabawy edukacyjne z dziećmi.

• ***Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.***

Asystent towarzyszył rodzinom podczas spraw sądowych (w kilku przypadkach był świadkiem), ponadto informował policję oraz wnioskował do sądu o wgląd w rodzinę ze względu na zaniedbywanie dzieci, brał udział w grupach roboczych, po interwencjach szkoły organizował spotkania i wzywał rodziców na rozmowę w celu podjęcia dalszych działań. Powyższe działania podejmowane były w stosunku do 6 rodzin (zał. nr 1 cz. III pkt 9).

• ***Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.***

W przypadku wszystkich rodzin objętych opieką asystent prowadził indywidualne konsultacje oraz rozmowy dotyczące metod wychowawczych, systemu nagradzania i karania dzieci. (zał. nr 1 cz. III pkt 10).

• ***Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.***

Asystent pracujący w gminie Nagłowice dokumentuje swoją pracę w teczkach osobowych prowadzonych osobno dla każdej z rodzin objętych wsparciem. Każdateczka opisana jest nazwiskiem i adresem rodziny i zawiera następujący wykaz dokumentów (zał. nr 1 cz. III pkt 11):

- plan pracy z rodziną,
- sprawozdanie półroczne z pracy asystenta z rodziną,
- wniosek o przydzielenie asystenta rodziny,

- zgodę na przydzielenie asystenta rodziny podpisana przez Kierownika GOPS,
- zgodę na podjęcie współpracy z asystentem podpisana przez członków rodziny,
- analizę sytuacji wychowawczej dzieci,
- analiza sytuacji szkolnej dziecka,
- analiza sytuacji zdrowotnej członków rodziny,
- analiza wyposażenia mieszkania rodziny,
- karta informacyjna dotycząca rodziny,
- analiza wstępna sytuacji rodziny,
- arkusz wywiadu środowiskowego przeprowadzony przez pracownika socjalnego.

Ponadto każda teczka uzupełniana jest notatkami pisanymi na bieżąco po wizycie asystenta u danej rodziny oraz korespondencją z sądami, szkołami itp.

- ***Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, któremu gmina zleciła organizację pracy z rodziną.***

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 asystent rodziny dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdań i przekazuje ją kierownikowi GOPS celem akceptacji. Sprawozdania zawierają: dane rodziny, datę sporządzenia, cel główny i cele szczegółowe, okres w jakim zadania były wykonywane, a także ich weryfikację (zał. nr 5). W ocenie osób kontrolujących w sprawozdaniu brakuje informacji, które cele należałoby zmodyfikować w przypadku gdy nie zostały zrealizowane, a z których np. zrezygnować bo nie ma szans na ich realizację. Podobnie jak w niektórych planach brak było doprecyzowanych czasookresów, za jaki została sporządzona ocena.

- ***Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.***

Asystent zakończył współpracę z jedną rodziną w listopadzie 2015 r., ze względu na osiągnięte cele. Monitorowanie funkcjonowania tej rodziny odbywało się w formie wizyt w miejscu zamieszkania oraz utrzymywaniu kontaktu telefonicznego. Okres monitorowania dostosowany był do potrzeb i funkcjonowania rodziny. Asystent dokumentował monitorowanie w formie notatek, które znajdują się w teczce rodziny. Praca z rodziną została wznowiona w październiku 2016 r. poprzez przydzielenie asystenta (zał. nr 1 cz. III pkt 13).

- ***Sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach.***

Opinie do sądu sporządzane są zgodnie z zapisami postanowienia, w którym sąd zobowiązuje rodzinę do współpracy z asystentem. Do dnia kontroli asystent sporządzał opinie dotyczące 4 rodzin. W trzech przypadkach opinie sporządzane były raz na kwartał, w jednym co 6 miesięcy. W opiniach szczegółowo opisywana jest praca z rodziną, ilość wizyt, informacja o formie udzielonej pomocy oraz osiągnięte postępy (zał. nr 1 cz. III pkt 14).

- ***W jaki sposób odbywa się współpraca z podmiotami o których mowa w art. 15 pkt.18 i 19 ustawy.***

Podczas rozmowy z osobami kontrolującymi asystent pozytywnie wypowiadał się nt. współpracy z jednostkami administracji samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz rodziny i dziecka. Asystent w głównej mierze współpracuje z: pracownikami socjalnymi, policją, kuratorami społecznymi i zawodowymi, a także wychowawcami i pedagogami ze szkół, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych asystenturą. Ponadto asystent bierze czynny udział w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego dotyczących rodzin, którym udziela wsparcia (zał. nr 1 cz. III pkt 15).

- ***Udział asystentów w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.***

Jak wynika z wyjaśnień asystenta, nie brał on udziału w zespole ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, ponieważ nie został zaproszony na w/w zespół.

Reasumując należy stwierdzić, iż zadanie dotyczące zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa realizowane jest przez asystenta z dużym zaangażowaniem. Dokumentacja prowadzona jest na bieżąco i odzwierciedla pracę z rodziną.

Asystent rodziny z realizacji zadań, o których mowa powyżej sporządza roczne sprawozdania, w których dokonuje podsumowania pracy za dany rok kalendarzowy (zał. nr 6).

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku do kontroli nr 1 część V, powyższe zadanie nie jest realizowane ze względu na brak rodzin wspierających na terenie gminy Nagłowice.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

Kolejnym zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 w/w ustawy jest tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci. Zadanie nie jest wpisane w regulamin organizacyjny GOPS.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.

W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, iż na terenie gminy Nagłowice funkcjonuje świetlica wiejska prowadzona przez Samorządowe Centrum Bibliotek i Kultury Dworek M. Reja w Nagłowicach, dla którego organem prowadzącym jest gmina Nagłowice. Dodatkowo funkcjonują trzy placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe (załącznik nr 1 część VI):

1. Świetlica podwórkowa w Trzcińcu prowadzona przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka.
2. Świetlica środowiskowa w Ślęcinie prowadzona przez Caritas Diecezji Kieleckiej.
3. Świetlica środowiskowa w Desznie prowadzona przez Caritas Diecezji Kieleckiej.

Zgodnie z art. 19 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wójt wydaje zezwolenie na prowadzenie placówki wsparcia dziennego na wniosek podmiotu, który występując o zezwolenie przedstawi stosowne dokumenty. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, iż wszystkie trzy placówki posiadają stosowny dokument zezwalający na ich funkcjonowanie. Z analizy powyższych dokumentów wynika, że prawidłowe zezwolenie w formie decyzji wójta gminy Nagłowice posiada jedynie Związek Harcerstwa Polskiego (**zał. nr 7**). Natomiast pozostałe dwie świetlice posiadają dokumenty *stwierdzające, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu, o których mowa w art. 228 ust. 3 – 5 w/w ustawy (zał. nr 8 i 9)*. Powyższe dokumenty nie zawierają znamion decyzji, o których mowa w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 23). Poza tym zawierają błędnie przytoczony art. 175 zamiast art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także co jest niezgodne z zapisami art. 20 w/w ustawy, zgodę na prowadzenie placówek wydano na okres 3 lat.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że dwie świetlice prowadzone przez Caritas Diecezji Kieleckiej funkcjonujące na terenie gminy Nagłowice działają bez zezwolenia wójta.

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia wystosuje stosowne pismo do wójta gminy Nagłowice w celu wyjaśnienia kwestii związanych z funkcjonowaniem w/w placówek wsparcia dziennego.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 w/w ustawy gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W dniu kontroli 7 dzieci z terenu gminy Nagłowice umieszczonych było w pieczy zastępczej, w tym:

- 1 dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 6 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (3 - rodziny zastępcze spokrewnione).

Wysokość środków finansowych za pobyt w/w dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w **załączniku nr 1 część VII**.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zadanie jest realizowane poprawnie.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewnia wsparcie pracowników socjalnych, którzy na podstawie przeprowadzonego wywiadu środowiskowego analizują sytuację rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu. Na podstawie powyższej analizy pracownik socjalny podejmuje działania mające na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny poprzez: prowadzenie rozmów z rodzicami dotyczących metod wychowawczych, nauki prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w integracji rodziny (motywowanie do wspólnego spędzania wolnego czasu, organizowanie uroczystości rodzinnych, udział w lokalnych imprezach kulturalnych), a także przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny (wskazanie specjalistycznego poradnictwa w przypadku rodzin z problemem alkoholowym, motywowanie do stałych konsultacji z terapeutą od uzależnień). Z informacji zawartych w **załączniku nr 1 cz. VIII** wynika, iż w kontrolowanym okresie monitoring prowadzony był w stosunku do 13 rodzin, w których przebywa 23 dzieci. Gmina w tym zakresie współpracuje z jednostkami administracji samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, tj. pracownikiem

socjalnym, policją, sądem, kuratorami zawodowymi i społecznymi, a także placówkami oświatowymi funkcjonującymi na terenie gminy (szkołami, wychowawcami, pedagogami).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż zadanie jest realizowane.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem."

Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IX zadanie nie jest realizowane ze względu na brak wniosku.

Osoby kontrolujące zwróciły uwagę na brak zapisów dotyczących nowych zadań z w/w ustawy w regulaminie organizacyjnym GOPS w Nagłowicach, które należy uzupełnić.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem GOPS oraz asystentem rodziny;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego GOPS, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika na potrzeby kontroli, dokumentacji asystenta oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Uwagi i wnioski dotyczące realizacji przez jednostkę zadań w kontrolowanym zakresie:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach realizuje zadania zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, poza zadaniem, o którym mowa w art. 176 pkt 3 lit. c) cyt. ustawy.
2. Brak w regulaminie organizacyjnym zapisów dotyczących realizacji zadań wymienionych w art. 15 pkt od 10 do 15 oraz 18 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. W regulaminie brak zapisów dotyczących realizacji zadań przez gminę wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.
4. Gmina Nagłowice posiada opracowany 3 – letni *Program Wspierania Rodziny w Gminie Nagłowice na lata 2017 – 2019*, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/180/2017 Rady Gminy Nagłowice z dnia 13 lutego 2017 r.
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nagłowicach zatrudnia 1 osobę na stanowisku asystenta rodziny, która posiada kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 oraz ust. 2 w/w ustawy.
6. Asystent rodziny pracuje z 13 rodzinami, w których znajduje się 23 dzieci.
7. Dokumentacja rodzin prowadzona jest w sposób systematyczny i uporządkowany.

8. Braki formalne w dokumentacji dotyczą głównie braku określonego czasu na jaki został sporządzony plan oraz przedziału czasowego za jaki sporządzane jest sprawozdanie.
9. Zadanie dotyczące organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspomagających nie jest realizowane ze względu na brak rodzin wspierających na terenie gminy Nagłowice.
10. Na terenie gminy Nagłowice funkcjonuje 4 placówki wsparcia dziennego (świetlica wiejska prowadzona przez Samorządowe Centrum Bibliotek i Kultury Dworek M. Reja w Nagłowicach, podlegające pod gminę Nagłowice, Świetlica podwórkowa w Trzcincu prowadzona przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka oraz dwie świetlice środowiskowa w Ślęcinie i w Desznie prowadzone przez Caritas Diecezji Kieleckiej.
11. Zezwolenie wójta na prowadzenie placówki wsparcia dziennego posiada tylko ZHP.
12. Świetlice prowadzone przez Caritas Diecezji Kieleckiej funkcjonują w oparciu o dokumenty stwierdzające, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu, o których mowa w art. 228 w/w ustawy.
13. Gmina współfinansuje koszty pobytu 7 małoletnich w pieczy zastępczej.
14. GOPS w Nagłowicach prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy poprzez: osobiste wizyty asystenta u rodziny, kontakt telefoniczny.
15. Zadanie dotyczące koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" nie jest realizowane ze względu na brak wniosku.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia:

1. Regulamin organizacyjny GOPS uzupełnić o brakujące zadania asystenta rodziny, o których mowa w art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także o zadania dotyczące koordynowania działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".
2. W planie pracy z rodziną określać czas na jaki został sporządzony plan.
3. W sprawozdaniach półrocznych zawierać informację za jaki okres czasu sporządzane jest sprawozdanie.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Katarzyna Arendowicz

Alicja Soren

(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mariusz Pasek

ZASTĘPCA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA
(zarządzający kontrolą)

10/10/10

1. The first part of the document
describes the general principles
of the proposed system.
The second part of the document
describes the detailed design
of the proposed system.